

STOR

goes Enduro

Törstig på en riktigt sugande enduroupplevelse? Gör som jag, häng med Berra Marcusson till Transsylvanien och försök överleva bergsklättringen, de vilda hundarnas hugg och inte minst Greven själv...

Av Gunnar Dackevall. Foto: Roger Schederin, Radu Chindris m fl.

Den hojåkande fotografen Roger Schederin tas om hand av sjuksyster på lasarettet i Sibiu efter en baklängessaltomortal utför en backe. Även om man har bra skydd så går man inte helt säker från skador i den backiga terrängen i Karpaterna. Ovan ser vi början av en två kilometer lång trialsektion upp på berget Negoui, på 2 500 meters höjd. Snittfarten på väg upp var lägre än en kilometer i timman, nerfarten gick betydligt snabbare.

DRACULA

Nej, det är inte Draculas slott på kullen bakom de svenska enduroåkarna; det är faktiskt en gammal kyrka från 1200-talet byggd av de tyskar som då befolkade stora delar av Transsylvanien.

DEN VERKLIGE GREVE DRACULA, Vlad III Dracula, skrämde på 1400-talet vettet ur sina fiender genom att påla upp tusentals lik i skogarna utmed de rumänska vägarna. Brad Stokers romanfigur taggade senare upp hotbilden genom att flyga runt och suga blod ur befolkningen. 600 år senare använder hans landsman Sabine Bortan en nästan lika skrämmande metod att testa modet på främlingarna i Karpaternas alpmiljö. Han tar sin KTM 300 EXC och faller handlost nedför kilometerlånga stup som får även de mest hårdhudade endurofreaks att med dödsångest i rösterna ropa hem efter mamma. Alla hot om vampyrer, rabiesmittade hundar, svartbjörnar och varg som det hade larmats om var som bortblåsta av den adrenalinrusch det medför att ladda uppför eller glida utför – på eller vid sidan av hojen – de osannolikt långa och branta backarna. Den som har sett något på teve från RedBull's machotävling Romaniacs har en aning om hur den Transsylvanska terrängen gestaltar sig, men en kamera kan aldrig ge branterna rättvisa. Rumänien är hard core enduro när den är som tuffast. Det var alla i den spretiga grupp av svenska entusiaster på olika nivåer som hade samlats i Sibiu ense om. Det var Bertil "Berra" Marcusson, en av världens gladaste hojåkande optimister, som hade dragit ihop ett gäng riskvilliga endurofreaks på vad han kallade "rekognoscering av Dracula Tour". Just rekningsmomentet medförde att man fick vara beredd på det mesta; allting var otestat, men genom att Berra tog hjälp av Sibius mest rutinerade guide på endurohoj – nämnde Sabine

Bortan – så kändes ändå inte projektet helt uppe i det blå. Sabine tillhörde tidigare eliten i rumänsk enduro och var med i arbetet med banläggningen av den fyra dagar långa Romaniacs-tävlingen, så det är ingen överdrift att påstå att han kan terrängen. Nästan varje kvadratmeter i en radie av fem mil från Sibiu känner han som sin egen bakgård. Därmed blir det gott flyt i körningen och hyfsat med variation – någon slätmark finns knappt att uppbringa i Karpaterna. Rumänien är liksom sina östliga grannar i Europa ett land stadd i mycket snabb förändring, med byggen i gång överallt och en tydlig västlig orientering av utbudet. Sibius gamla medeltida stadskärna – byggd av tyskar på 1500-talet – är utsökt fint renoverad och den höga bergsluften är klar och ren – liksom vattnet, som kan drickas direkt i kranen. Men privatiseringen av landområdena har ännu inte slagit igenom fullt ut, utan det mesta av skogs- och åkermarken ägs kollektivt av kommunens invånare. Det betyder att staket och avgränsningar är sällsynta (och att kreaturen drar omkring fritt på gator och torg) och att det saknas regelverk för hur man får köra motorfordon i naturen. Med andra ord: Fritt fram, så långt samvetet tillåter! Lokalbefolkningen verkar i alla fall gilla sällskapet av ett dussintal fyrtaktsstänkor (och en tvåtaktare) som drar förbi över de böljande ängderna och vinkar alltid glatt, vilket faktiskt även gäller de fåraherdar med sina flockar man passerar – i alla fall så länge man snyger förbi och inte skrämmer upp fåren i onödan.

Sökandet efter Dracula var förgäves, men graven till vänster såg lovande ut. Rumänerna själva fnyser mest åt den gamla skrönan. De lättklädda herrarna till höger inväntar en försenad följebil och lite torra kläder. Och kossan nedan är helt ointresserad av fyrtaktsstänkor, tycks det.

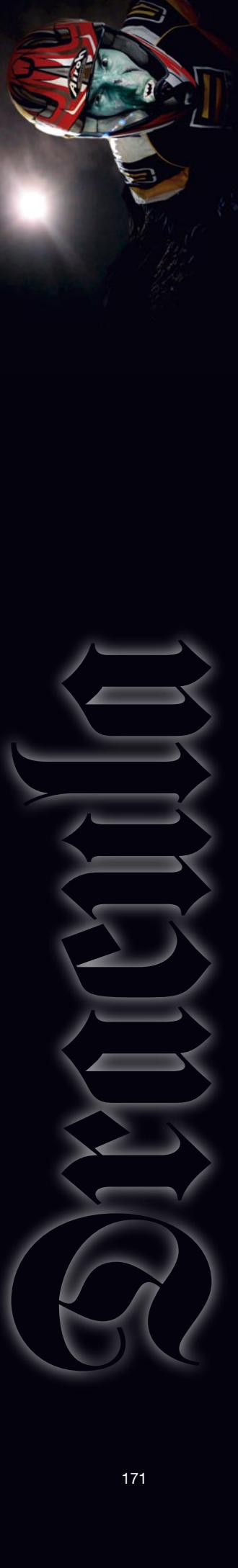
Blå himmel tycks vara obligatoriskt i Karpaterna. Sibiu är på samma breddgrad som Norditalien.

RÄTT GREJOR

Stålmannen Viking (jo, han heter faktiskt så) på stora bilden intill körde med framgång en Honda XR 650 R under vår femdagarsstur i Karpaterna. Men det var definitivt att släpa runt på onödigt stort handikapp i form av extra vikt. Hondan väger minst 25 kilo mer än en renodlad endurohoj, och det är mycket extra vikt som skall upp och ner för varje stigning. Turledaren Berra Marcusson hyr ut Honda 450 som passar perfekt i denna terräng, men självklart går det fint med vilken modern endurohoj som helst, även 250:or. Den lokale guiden Sabin Bortan hade bytt ut sin KTM 525 mot en tvåtakts KTM 300. Hojens låga vikt och fina bottendrag gjorde att den tog sig fram överallt. Eller så var det föraren som var ett strå vassare...

Hästar blandas med moderna traktorer i jord- och skogsbruket – Transsylvanien är kon-trasternas rike

Karpaterna är ett paradiset inte bara för de renodlade endurofansen. Även grusvägsmatadorerna har nästan obegränsade möjligheter att hitta fina sträckor som slingrar sig upp- och nedför bergssidorna.

Den första dagens "enkla" uppladdning, genom de i höstfärger underbart vackert målade bokskogarna och över de friskt mörkgröna ängarna, skördade direkt två offer: ett mänskligt och ett maskinellt. Den första dagen rensar normalt ut dom som är överladdade eller rentav oladdade rent konditionsmässigt, och här hjälpte backarna till att snabbt skilja agnarna från vetet.

En baklängesvolt nedför en backe flyttade Rogges axel ur position, och en av de minst 100 000 kala bokstammarna i området gjorde guleböj av Dennys gaffel och framhjul.

Medan sjukhuset hjälpte till att fixera Rogges axel fick Dennys Husabergare en ny framdel från en av Sabines KTM-hojar.

Övriga gänget fortsatte att värma upp i backarna; ibland liggande i högar med skiten sprutande kors och tvärs från ilsket spinnande crossdäck, ibland beundrande de små byar som korsades, med alla glada barn som ville "ge en femma" med sina utsträckta armar.

Idel skratt, en bakhjulsrepa utlöser stora ovationer i form av skrik och applåder, till och med de små krumma gummorna visar ett tandlöst grin när en kortslagit 450:a varvar ur mellan de små husen.

Vi ser inga vitlöksstockar men väl kors på de allra flesta husgavlar.

Inte, visar det sig, för att skrämman bort Greven, utan snarare för att visa angripare att man är kristna och därmed åtminstone borde skonas av de likasinnade. Det här är delar av Europa som under många hundra år var utsatta för attacker från det Osmanska riket (som hade sitt centrum i Konstantinopel, eller nuvarande Istanbul i Turkiet), och just den gamle äkta greve Dracula gjorde sig känd vida omkring för att framgångsrikt skrämman angriparna med rena skräckfilmsmetoderna (han lär bland annat ha tvingat fångarna att äta upp sina egna kroppsdelar, och man börjar ana var Stephen King har fått sin inspiration ifrån).

Annars är Dracula – i Brad Stokers tappning – ingen stor artikel i Transsylvanien. Nästan vilket västland som helst hade för länge sedan försökt slå mynt av hypen kring greven, men här syns inte en liten vimpel ens – och ännu mindre något slott med rätt atmosfär. Det får man uppsöka i andra delar av landet, där man tycks vara mer intresserade av att hålla både originalhistorien och Stokers fiktion levande.

Den rumänske guiden Sabine Bortan stegrade svårighetsgraden för det svenska gänget till alla var nöjda – och slutkörda!

Rumänien erbjuder unika möjligheter till friåkning i riktig alpmiljö. Svårighetsgraden väljer man själv.

Tänk bara att slå upp ett Draculalund i Disneystuck här – vilken underbar turistfälla det skulle kunna bli – och lönsam!

Nu kunde vi istället njuta av nästan total avsaknad av turister i en landsbygdsmiljö som tog oss 50 år tillbaka i tiden. Skogs- och åkerbruket bedrivs fortfarande till stor del med häst i ett tempo som får oss västlänningar att reflektera över vårt eget snabbt snurrande ekorrhjul.

Berra Marcusson hade varit följekarl hela dagen och tog ut sin frustration genom att ge sig på den sista etappen i årets Romaniacs, som slutade nästan vertikalt på en bergstopp. Bara fem av de knappa 30 förare som genomförde hela racet lyckades ta sig upp, men Berra fixade det redan på andra försöket med ett enda stort garv i ansiktet.

Dagen blev därmed perfekt även för den gamle Paris-Dakar-räven.

Vi återvände till hotellet strax utanför Sibiu med blandade känslor.

Det hade varit riktigt tuff och kul endurokörning i en miljö så vacker att man fick ont i ögonen, men vad skulle resten av veckan bjuda? Som hobbyåkare med kontorsben fanns det kanske fog för en viss oro när Sabine indikerade att det skulle bli lite svårare under morgondagen.

Vi lämnade Sibiu bakom oss dag två och packade följebilen – Berras salta sexhjuliga terrängbil TG20 – för en tredagarsresa i bergen. Medan temperaturen i mitten av oktober pendlade mellan 15 och 20 sköna grader utlovades det betydligt kyligare luft högre upp, och dessutom snö. Två veckor tidigare, i slutet av september, hade det nämligen snöat ett par dagar, och på höjder över 1 500 meter låg snön kvar i norrslutningarna.

Vi siktade mot de rumänska Karpaternas näst högsta topp, Negoui på 2 500 meters höjd, och en fjällstuga som bara kunde nås via en liten hikingstig – eller helikopter. Nu var det meningen att vi skulle prova om man kunde köra höj hela vägen upp. Sabine valde en lätt uppladdning innan klättringen, med några fina flodpassager, som för att invagga oss i en känsla av kontroll.

Den känslan upphörde helt när vi nådde början av stigen upp till Negoui, som inte var någon stig i vanlig mening utan snarare en lämplig sektion i en VM-deltävling i trial. Spåret var brant och stenigt, och på ena sidan löpte man hela tiden risken att göra en frifallsövning några tiotal meter nedför.

Två av oss 50-plusare beslöt oss för att spara våra krafter till kommande dagar och vände tillbaka till hotellet och Sibiu. Det var ett beslut som vi i solstolarna utanför hotellet med varsin öl i handen kunde känna oss extra tillfredställda med när ett SMS dök upp som konstaterade att Berra och gänget hade kommit halvvägs efter mer än en timmes bärande och släpande uppför stigen. Efter ytterligare en timme kom ett meddelande om att man var uppe, efter två kilometers klättrande som tog två och en halv timme...

Ändå infann sig ett moment av ånger när vi träffade klättrarna igen vid lunchtid dagen därpå. Känslan av att komma upp över trädgränsen; omgiven av bergstopparna åt alla håll, var lätt att avundas.

Utflykten hade dock kostat lite sveda och värk. Tre av killarna var magsjuka efter att ha ätit en inte helt fräsch grönsakssoppa i toppstugan. Soppa tycks vara en standardingrediens i varje rumänsk måltid.

Hasse hade oturligen blivit hundbiten och behövde motgift för att slippa risken att bli smittad av rabies, som är ganska utbredd bland de otaliga kringstrykande hundarna i Rumänien. Därmed stod näste svensk i kön på akuten i Sibiu något ångestbetonade lasarett, som dock piggades upp en smula av den vänliga och proffsiga personalen.

Färden gick vidare till en bergsby sydväst om Sibiu, och vår guide Sabine försökte genskjuta på en gammal stig över en bergskam. Här var inte stenarna några problem, men väl alla vindfällan som skulle rundas. När vi hade nått nästan hela vägen upp var det tvärstopp och omöjligt att komma fram, och vi fick lite nedslagna ta oss tillbaka samma väg och köra runt berget istället.

Omvägen var dock inte fy skam: en fantastisk grusväg med sandunderlag som slingrade sig ner genom en dalgång gav upphov till lite tajt racing och en massa garv.

Precis som hojåkning skall vara, alltså.

Med fräscha hojar rakt igenom drogs aldrig tempot ner på grund av maskintrassel (och bara en punktering på fem dagar och fjorton hojar!), men det var lite sämre beställt med den till åldern komna terrängbilen som skulle möta upp vid natthärberget. Middagen fick intas i handdukar och gamla underställ, vilket borde ha kunnat muntra upp övriga gäster om det hade funnits några. Vi var långt ifrån de få turiststråk som korsar Karpaterna.

På 1960-talet var det troligen mer liv i luckan, eftersom den forne och avskydde diktatorn Ceausescu lät bygga en grotesk betongkoloss i byn, för att ge sina partikamrater möjlighet till att insupa lite frisk bergsluft och stillhet. Intill de gamla träkåkarna i byn ser bygget helt malplacerat ut.

Däremot syns inte mycket spår av Ceausescus gamla fruktade säkerhetspolis Securitate längre, utom vid ett dammbygge i närheten där tre man bevakade oss noga och avstyrde varje försök till fotografering. Uniformerna var miss-tänkt lika Securitates gamla stass.

Fjärde dagen blev lång och tuff, särskilt för det lilla gäng som laddade för att ta sig över en snöklädd bergskam. Vi andra var roade åskådare när ett halvdussin hårdingar med Berra i spetsen gjorde ett tappert försök att forcera snömassorna.

Även utan snö var det halt; tidvis låg vi i högar utmed branterna men som tur var ramlade vi oftast mjukt. Själv räknade jag till sex egna vurpor inom en och samma timme, och då börjar man nästan längta efter stödhjul.

Sista dagen började gruppen visa prov på krackelering. Hälften ägnade sig åt en lättare fotosession medan de som fortfarande hade lite krafter kvar togs ut på en hårig resa med Sabine.

En efter en försvann dom, tills bara Sabine var kvar i spåret – skrattande åt de frustande svenskarna.

Nog suger Rumänien blodet ur en alltid.

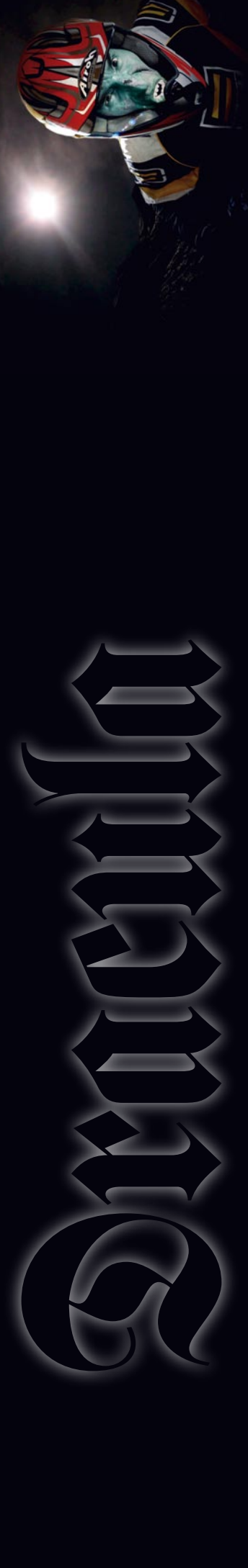
Vi skandinaver brukar inre rygga för lite snö, men här blev det bara brantare och brantare, och mer snö ju längre upp vi kom. Här stannar Pigge, Timmy och Mange för en liten överläggning: kommer vi upp, och om vi gör det, hur mycket snö finns det på nordsidan? Om man bara vill, så kommer man alltid fram på en motorcykel. Särskilt om man hjälps åt allihopa och bär och drar.

GLADA GUTEN

Gotlänningen Bertil "Berra" Marcusson, med ett par Paris-Dakartävlingar under bältet, arrangerar äventyrsresor genom sitt företag Mcraft. Normalt styrs kosan till Marocko eller Island (se reportage i MC-Katalogen 2007), men i år gjorde han sitt första arrangemang till Rumänien och Karpaternas fantastiska bergsmassiv. Till skillnad från de relativt lättåtkämbetingelserna i Afrika och på Island erbjuds här möjligheter till betydligt tuffare endurokörning som tillfredställer även tävlingsåkarna. Om och när Berra arrangerar nästa Rumänienresa kommer information på hans hemsida www.mcraft.se Arrangemanget kostar knappt 20 000 kronor, exklusive flyg t.o.r.

STORA

Fem dagar på endurohoj i Transsylvanien är härlig körning genom underbart vackra bokskogar, korsande av diverse vattendrag (med illa dolda förväntningar hos färdkamraterna om att få se ett rejält magplask) och lyckan av att kastas av hojen just där det är som mjukast och skönast i det varma gräset.

